

273

UCHWAŁA NR 196 RADY MINISTRÓW

z dnia 13 czerwca 1958 r.

o wstępnym stażu pracy absolwentów zasadniczych i średnich szkół zawodowych oraz średnich szkół ogólnokształcących.

Rada Ministrów w porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych uchwala, co następuje:

I. Przepisy ogólne.

§ 1. 1. Absolwenci zasadniczych i średnich szkół zawodowych podejmujący w przedsiębiorstwach, urzędach i instytucjach pierwszą po ukończeniu szkoły pracę zawodową w wyuczonym zawodzie lub zawodach pokrewnych obowiązani są do odbycia wstępnego stażu pracy.

2. Absolwenci średnich szkół ogólnokształcących objęci są obowiązkiem odbycia wstępnego stażu pracy, jeżeli podejmą w przedsiębiorstwie, urzędzie lub instytucji pierwszą po ukończeniu szkoły pracę zawodową na stanowisku, które przewidziane jest dla pracowników posiadających średnie wykształcenie.

3. Absolwenci wymienieni w ust. 1 i 2 odbywają wstępny staż pracy na stanowiskach niższych lub odpowiadających tym, które po ukończeniu wstępnego stażu pracy będą mogli zajmować zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami oraz innymi warunkami, przewidzianymi w taryfikatorach kwalifikacyjnych lub innych przepisach określających zasady zaszeregowania pracowników.

4. Czas wstępnego stażu pracy wlicza się do czasu pracy zawodowej.

5. Pracą absolwenta w okresie odbywania wstępnego stażu pracy powinien kierować pracownik wykwalifikowany danym zawodzie.

§ 2. 1. Zakład pracy przyjmując absolwenta do odbycia wstępnego stażu pracy zawiera z nim na piśmie umowę o pracę na czas nieokreślony.

2. Umowa o pracę powinna określać:

- 1) czas trwania wstępnego stażu pracy,
- 2) zasadnicze prawa i obowiązki pracownika, z tym że w umowie zakład pracy może powołać się na obowiązujący w zakładzie układ zbiorowy pracy lub inne przepisy szczególne, określające prawa i obowiązki pracowników,
- 3) wysokość wynagrodzenia zasadniczego,
- 4) zakres wstępnego stażu pracy.

3. Po ukończeniu wstępnego stażu pracy i po sprawdzeniu przez komisję kwalifikacyjną kwalifikacji pracownika w trybie przewidzianym w § 10 zakład pracy uzupełnia odpowiednio zawartą z pracownikiem umowę o pracę, w szczególności przez określenie przydzielonego pracownikowi stanowiska pracy i wysokości wynagrodzenia lub kategorii osobistego zaszeregowania.

§ 3. Stosunek pracy absolwentów normują:

- 1) przepisy dotyczące pracy robotników w czasie odbywania wstępnego stażu pracy na stanowiskach robotniczych,
- 2) przepisy dotyczące pracy pracowników umysłowych w czasie odbywania wstępnego stażu pracy na stanowiskach pracowników umysłowych.

§ 4. 1. Przerw faktycznych w odbywaniu wstępnego stażu pracy, trwających jednorazowo dłużej niż 6 tygodni, nie wlicza się do okresu wstępnego stażu pracy.

2. W razie rozwiązania umowy o pracę przed zakończeniem wstępnego stażu pracy czas odbytego wstępnego stażu pracy może być zaliczony w całości lub w części do okresu wstępnego stażu pracy przez zakład pracy, w którym absolwent podejmuje ponownie wstępny staż pracy, na podstawie opinii komisji kwalifikacyjnej (§ 10), wydanej po sprawdzeniu kwalifikacji pracownika.

3. Czas zasadniczej służby wojskowej lub innej czynnej służby wojskowej (jak powołanie na ćwiczenia lub przeszkolenie wojskowe) trwający dłużej niż 6 tygodni zalicza się do wstępnego stażu pracy tylko wówczas, gdy pracownik odbywał służbę wojskową w wyuczonym zawodzie lub w zawodzie pokrewnym i przedstawił odpowiednie zaświadczenie dowódcy jednostki wojskowej, w której odbywał służbę wojskową.

4. Przepis ust. 3 ma odpowiednie zastosowanie do absolwentów, którzy przed rozpoczęciem wstępnego stażu pracy odbywali czynną służbę wojskową określoną w ust. 3.

5. Zaliczenie czasu wstępnego stażu pracy odbytego przed powołaniem do czynnej służby wojskowej oraz czasu służby wojskowej w przypadkach przewidzianych w ust. 3 następuje bez względu na to, czy pracownik podejmie pracę w tym samym zakładzie pracy.

6. Przepis ust. 3 nie narusza przewidzianych w przepisach szczególnych uprawnień pracowników do zaliczenia okresów odbytej czynnej służby wojskowej do okresów zatrudnienia w zakresie wszelkich innych uprawnień uzależnionych od okresu pracy w zakładzie pracy lub od ciągłości pracy w danym zatrudnieniu.

§ 5. 1. Jednostka nadrzędna może zlecić zakładowi pracy przyjęcie do odbycia wstępnego stażu pracy większej liczby absolwentów niż to wynika z potrzeb zakładu.

2. Zasady zapewnienia środków finansowych na zatrudnienie zwiększonej liczby absolwentów odbywających wstępny staż pracy określają właściwi ministrowie w porozumieniu z Ministrem Finansów.

3. Przypadki, w których może być nałożony na zakład pracy obowiązek przyjęcia do odbycia wstępnego stażu pracy zwiększonej liczby absolwentów, określają właściwi ministrowie.

II. Wstępny staż pracy dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych.

§ 6. 1. Czas wstępnego stażu pracy dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych wynosi od 6 miesięcy do 1½ roku.

2. Czas trwania i programy wstępnego stażu pracy dla poszczególnych zawodów ustalają zakłady pracy na podstawie wytycznych właściwych ministrów.

III. Wstępny staż pracy dla absolwentów średnich technicznych szkół zawodowych.

§ 7. 1. Czas wstępnego stażu pracy dla absolwentów średnich technicznych szkół zawodowych wynosi od 1 roku do 2 lat, zależnie od stanowiska, które pracownik będzie mógł zajmować zgodnie z kwalifikacjami po odbyciu wstępnego stażu pracy.

2. Czas trwania i programy wstępnego stażu pracy dla absolwentów średnich technicznych szkół zawodowych ustalają zakłady pracy na podstawie wytycznych właściwych ministrów.

§ 8. 1. Absolwenci średnich technicznych szkół zawodowych (technicy), przewidziani na stanowiska pracowników umysłowych, powinni odbywać wstępny staż pracy bezpośrednio w zakładach produkcyjnych, z tym że absolwent powinien być zatrudniony co najmniej przez połowę czasu wstępnego stażu pracy na stanowiskach robotniczych, tak by mógł opanować zasadnicze umiejętności wymagane od co najmniej średnio wykwalifikowanego robotnika w danym zawodzie. Drugą część wstępnego stażu pracy absolwent przewidziany na stanowisko pracownika umysłowego powinien odbyć na pomocniczym stanowisku technicznym (referenta technicznego, młodszego laboranta itp.).

2. Zatrudnianie absolwentów wymienionych w ust. 1 w administracji państwowej, urzędach, instytucjach państwowych, placówkach naukowo-technicznych oraz w biurach projektów jest dopuszczalne dopiero po odbyciu przez absolwenta wstępnego stażu pracy w zakładzie produkcyjnym.

3. W wytycznych, o których mowa w § 7 ust. 2, właściwi ministrowi mogą określić zawody, w których absolwenci wymienieni w ust. 1 obowiązani są do odbycia całego wstępnego stażu pracy na stanowiskach robotniczych.

4. Właściwi ministrowie mogą określić zawody, w których dopuszczalne jest odbywanie wstępnego stażu pracy przez absolwentów wymienionych w ust. 1 w nieprodukcyjnych zakładach pracy oraz zakładach pracy wymienionych w ust. 2.

IV. Wstępny staż pracy dla absolwentów średnich nietechnicznych szkół zawodowych oraz średnich szkół ogólnokształcących.

§ 9. 1. Czas wstępnego stażu pracy dla absolwentów średnich nietechnicznych szkół zawodowych oraz dla absolwentów średnich szkół ogólnokształcących wynosi 1 rok.

2. Programy wstępnego stażu pracy dla absolwentów średnich nietechnicznych szkół zawodowych oraz dla absolwentów średnich szkół ogólnokształcących ustalają zakłady pracy na podstawie wytycznych właściwych ministrów, a w odniesieniu do typowych zawodów występujących w różnych gałęziach pracy — na podstawie wytycznych Ministra Pracy i Opieki Społecznej wydanych w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

3. W wytycznych, o których mowa w ust. 2, może być wprowadzony obowiązek odbycia części lub całości wstępnego

stażu pracy na stanowiskach robotniczych przez absolwentów wymienionych w ust. 1, przewidzianych na stanowiska pracowników umysłowych.

4. Zatrudnianie absolwentów wymienionych w ust. 1 w centralnych urzędach jest dopuszczalne dopiero po odbyciu wstępnego stażu pracy w zakładzie pracy nie będącym centralnym urzędem.

5. Właściwi ministrowie mogą określić zawody, w których dopuszczalne jest odbywanie wstępnego stażu pracy w centralnych urzędach przez absolwentów wymienionych w ust. 1.

V. Egzamin z zakresu wstępnego stażu pracy.

§ 10. 1. Po ukończeniu wstępnego stażu pracy absolwenci obowiązani są złożyć przed komisją kwalifikacyjną egzamin z zakresu programu wstępnego stażu pracy.

2. Egzaminy absolwentów odbywających wstępny staż pracy na stanowiska robotnicze w zakładzie produkcyjnym przeprowadza komisja kwalifikacyjna działająca w trybie przewidzianym dla określania kwalifikacji i kategorii zaszerogowania osobistego robotników. Przepisy obowiązujące przy określaniu kwalifikacji i kategorii zaszerogowania osobistego robotników mają zastosowanie do absolwentów kończących wstępny staż pracy. W zaświadczeniu ustalającym kategorię osobistego zaszerogowania pracownika należy stwierdzić odbycie wstępnego stażu pracy.

3. Właściwi ministrowie określają zasady powoływania komisji kwalifikacyjnych, tryb przeprowadzania egzaminów oraz wzory zaświadczeń o złożeniu egzaminu z pomyślnym wynikiem dla:

- 1) absolwentów odbywających wstępny staż pracy na stanowiska robotnicze w zakładach pracy nie wymienionych w ust. 2;
- 2) absolwentów średnich technicznych szkół zawodowych odbywających wstępny staż pracy na stanowiska pracowników umysłowych,
- 3) absolwentów średnich nietechnicznych szkół zawodowych odbywających wstępny staż pracy na stanowiska pracowników umysłowych,
- 4) absolwentów średnich szkół ogólnokształcących.

4. W razie ujemnego wyniku egzaminu przewidzianego w ust. 3 komisja kwalifikacyjna wskazuje kierunek, w jakim absolwent powinien uzupełnić wstępny staż pracy, oraz określa, na jaki okres należy przedłużyć wstępny staż pracy, z tym jednak że okres ten nie może przekroczyć połowy czasu trwania wstępnego stażu pracy.

VI. Zasady wynagradzania w czasie odbywania wstępnego stażu pracy.

§ 11. 1. Absolwentom zasadniczych szkół zawodowych w czasie odbywania wstępnego stażu pracy na stanowiskach robotniczych w zakładach pracy, w których obowiązują taryfikatory kwalifikacyjne robotników, przysługuje wynagrodzenie zasadnicze według II kategorii zaszerogowania robotników.

2. Absolwentom średnich szkół zawodowych oraz średnich szkół ogólnokształcących w czasie odbywania wstępnego stażu pracy na stanowiskach robotniczych w zakładach pracy, w których obowiązują taryfikatory kwalifikacyjne, przysługuje wynagrodzenie zasadnicze według III-IV kategorii zaszerogowania robotników, zależnie od zawodu, w którym absolwent odbywa wstępny staż pracy. Wynagrodzenie zasadnicze absolwenta, przewidzianego na stanowisko pracownika umysłowego, w czasie odbywania wstępnego stażu pracy na stanowisku robotniczym nie może być wyższe od najniższego zasadniczego wynagrodzenia przysługującego

na stanowisku pracownika umysłowego, na które absolwent jest przewidziany po ukończeniu wstępnego stażu pracy.

3. Właściwi ministrowie w porozumieniu z zarządami głównymi właściwych związków zawodowych, na podstawie przepisów ust. 1 i 2, określają wysokość wynagrodzenia zasadniczego absolwentów wymienionych w ust. 1 i 2 w czasie odbywania wstępnego stażu pracy na stanowiskach robotniczych w zakładach pracy, w których nie obowiązują taryfikatory kwalifikacyjne robotników.

4. W czasie odbywania wstępnego stażu pracy na stanowiskach pracowników umysłowych absolwentom przysługuje najniższe wynagrodzenie zasadnicze przewidziane dla danego stanowiska, nie wyższe jednak od najniższego wynagrodzenia zasadniczego przysługującego na stanowisku pracownika umysłowego, na które absolwent jest przewidziany po ukończeniu wstępnego stażu pracy.

5. Właściwi ministrowie w porozumieniu z zarządami głównymi właściwych związków zawodowych mogą określić dla poszczególnych zawodów (grup zawodów) wynagrodzenie zasadnicze w czasie odbywania wstępnego stażu na odmiennych zasadach niż przewidziane w ust. 4, z tym jednak, że wynagrodzenie to nie może być wyższe od najniższego wynagrodzenia przysługującego na stanowisku pracownika umysłowego, na które absolwent jest przewidziany po ukończeniu wstępnego stażu pracy.

§ 12. 1. Absolwentów zasadniczych szkół zawodowych w czasie odbywania wstępnego stażu pracy na stanowiskach robotniczych należy zatrudniać i wynagradzać według systemu dniówkowego lub dniówkowo-premiowego.

2. Zatrudnianie absolwentów wymienionych w ust. 1 w czasie odbywania wstępnego stażu pracy w akordzie jest dopuszczalne tylko w przypadkach uzasadnionych specyficznymi warunkami pracy.

§ 13. 1. W okresie odbywania wstępnego stażu pracy na stanowisku robotniczym absolwentowi wynagradzanemu według systemu dniówkowego może być przyznana premia uznaniowa za jakościowe osiągnięcia w pracy. Wysokość premii nie może przekraczać 25% miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego pracownika.

2. W okresie odbywania wstępnego stażu pracy na stanowisku pracownika umysłowego absolwentowi może być przyznana premia za jakościowe osiągnięcia w pracy, jeżeli zgodnie z obowiązującymi w zakładzie pracy przepisami pracownicy zajmujący dane stanowisko mogą być premiowani. Wysokość premii nie może przekraczać górnej granicy premii przewidzianej dla pracowników umysłowych w danym zakładzie pracy i nie może być wyższa niż 25% miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego absolwenta odbywającego wstępny staż pracy.

VII. Przepisy końcowe.

§ 14. 1. Od obowiązku odbycia wstępnego stażu pracy zwolnieni są pracownicy, którzy przed ukończeniem nauki w szkole byli zatrudnieni w tym samym lub pokrewnym zawodzie albo na takim samym lub pokrewnym stanowisku co najmniej przez okres 1 roku, pod warunkiem zdania egzaminu przewidzianego w § 10.

2. Jednoska nadrzędna nad zakładem pracy może w indywidualnych przypadkach, na uzasadniony wniosek zakładu pracy, zwolnić od obowiązku odbycia wstępnego stażu pracy pracownika, który przed podjęciem pracy zawodowej w wyuczonym zawodzie był już zatrudniony w innym zawodzie co najmniej przez 1½ roku, pod warunkiem zdania egzaminu przewidzianego w § 10.

§ 15. Właściwi ministrowie w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej mogą skrócić czas trwania wstępnego stażu pracy dla określonych grup absolwentów lub zwol-

nić określone grupy absolwentów od obowiązku odbycia wstępnego stażu pracy oraz od obowiązku zdania egzaminu przewidzianego w § 10, jeżeli nauka w szkole zapewnia odpowiednie przygotowanie praktyczne lub jeżeli jest to uzasadnione innymi szczególnymi względami. Uprawnienie to przysługuje również Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami w odniesieniu do zawodów lub określonych grup absolwentów zatrudnianych w różnych gałęziach pracy lub w jednej gałęzi pracy podlegającej różnym resortom.

§ 16. Przepisów niniejszej uchwały nie stosuje się w odniesieniu:

- 1) do tych działów i stanowisk pracy, dla których obowiązek odbycia praktyki zawodowej przewidziany jest w szczególnych przepisach prawnych,
- 2) do osób podejmujących pracę zawodową w rzemieślniczych zakładach pracy,
- 3) do nauczycieli i fachowych pracowników służby bibliotecznej oraz fachowych pracowników służby zdrowia,
- 4) do absolwentów szkół artystycznych,
- 5) do oficerów i podoficerów nadterminowych zwolnionych z czynnej służby wojskowej w związku z redukcjami Sił Zbrojnych oraz zwalnianych na podstawie obowiązujących przepisów z wyjątkiem przypadków zwolnienia oficera (podoficera) w trybie karnym lub dyscyplinarnym,
- 6) do osób objętych uchwałą nr 707 Rady Ministrów z dnia 13 listopada 1956 r. w sprawie zatrudnienia funkcjonariuszów zwolnionych ze służby w organach bezpieczeństwa publicznego i ich materialnego zaopatrzenia (Monitor Polski z 1956 r. Nr 96, poz. 1056 oraz z 1957 r. Nr 8, poz. 58).

§ 17. 1. Przepisy niniejszej uchwały nie dotyczą kopalnictwa oraz przedsiębiorstw budowlanych i budowlano-montażowych, przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe”, przedsiębiorstw gospodarki rolnej, a także administracji leśnej.

2. Zobowiązuje się odpowiednio Ministrów: Górnictwa i Energetyki, Przemysłu Ciężkiego, Przemysłu Chemicznego, Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, Komunikacji, Rolnictwa oraz Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego do określenia w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej, w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie niniejszej uchwały, zasad odbywania wstępnego stażu pracy w zakładach pracy wymienionych w ust. 1.

§ 18. Przepisy niniejszej uchwały stosuje się do absolwentów zasadniczych i średnich szkół zawodowych podejmujących po dniu wejścia w życie uchwały po raz pierwszy po ukończeniu szkoły pracę zawodową w wyuczonych zawodach lub w zawodach pokrewnych oraz absolwentów szkół ogólnokształcących podejmujących po raz pierwszy po ukończeniu szkoły pracę na stanowiskach, które przewidziane są dla pracowników posiadających średnie wykształcenie.

§ 19. W zakładach pracy, w których obowiązują układy zbiorowe pracy, wprowadzenie w życie niniejszej uchwały powinno nastąpić w porozumieniu z zarządami głównymi właściwych związków zawodowych w formie protokołów dodatkowych do układów.

§ 20. 1. Zainteresowani ministrowie wydadzą najpóźniej w terminie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej uchwały wytyczne, o których mowa w § 6 ust. 2, § 7 ust. 2, § 9 ust. 2 i § 10 ust. 3.

2. Do czasu wydania wytycznych, o których mowa w ust. 1, zakłady pracy ustalają dla przyjmowanych absolwentów tymczasowe programy wstępnego stażu pracy, zgodnie z przepisami niniejszej uchwały.

§ 21. 1. Upoważnia się Ministra Pracy i Opieki Społecznej do określenia w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami zasad kierowania absolwentów do zakładów pracy w celu odbycia wstępnego stażu pracy.

2. Do czasu wydania przepisów, o których mowa w ust. 1, mają odpowiednio zastosowanie:

- 1) w stosunku do absolwentów zasadniczych szkół zawodowych przepisy zarządzenia nr 50 Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lutego 1956 r. w sprawie kierowania do pracy absolwentów zasadniczych szkół zawodowych (Monitor Polski Nr 16, poz. 236) ze zmianami wprowadzonymi zarządzeniem nr 142 Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 czerwca 1957 r. (Monitor Polski Nr 51, poz. 320),
- 2) w stosunku do absolwentów średnich szkół zawodowych — przepisy uchwały nr 112 Rady Ministrów z dnia 25 marca 1957 r. w sprawie zasad zatrudniania absolwentów średnich szkół zawodowych oraz szkół wyższych (Monitor Polski Nr 27, poz. 183).

§ 22. Tracą moc:

- 1) uchwała nr 239 Prezydium Rządu z dnia 14 maja 1956 r. w sprawie praktyki absolwentów średnich szkół zawodowych (Monitor Polski Nr 57, poz. 621),
- 2) §§ 13, 14 i 15 ust. 2 zarządzenia nr 50 Prezesa Rady Ministrów wymienionego w § 21 ust. 2 pkt 1 oraz § 2 pkt 1 i 2 załącznika nr 5 i rubryki: 7, 8 i 9 tabeli podanej w załączniku nr 6 do zarządzenia nr 50 Prezesa Rady Ministrów wymienionego w § 21 ust. 2 pkt 1,
- 3) § 4 uchwały nr 112 Rady Ministrów wymienionej w § 21 ust. 2 pkt 2.

§ 23. Zaleca się centralnym organizacjom spółdzielczym wprowadzenie w jednostkach spółdzielczych analogicznych zasad odbywania wstępnego stażu pracy przez absolwentów zasadniczych i średnich szkół zawodowych oraz średnich szkół ogólnokształcących.

§ 24. Uchwała wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: J. Cyrankiewicz